

Informatikai fejlesztések a kirgiz könyvtárakban

Kirgizisztán gazdasági jellemzői alapján a fejlődő országok közé tartozik. Az átmenet az információs társadalom irányába éppen csak elkezdődött. Az ország vezetői felismerték, hogy a globális információs rendszerből Kirgizisztán sem maradhat ki. Erről tanúskodik a 2001-ben Biskekben tartott nemzeti konferencia, amelyen neves orosz, amerikai és német tudósok is részt vettek.

A haladást a következő tények bizonyítják:

- az ország a számítógépek elterjedésében és az internet használatában a FÁK-tagállamok között is élen jár;
- az utóbbi tíz évben az új információs technológiához kapcsolódó szakokon végzett hallgatók száma 6,5-szeresére emelkedett, míg a többi szakágban a mutató értéke 2,9;
- állami szinten hoztak döntést a telekommunikációs infrastruktúra kialakításáról, a technikai lehetőségek megteremtéséről; folyamatban van az első projekt, amelynek során minőségi elektronikus hálózattal kötik össze az ország különböző régióit, illetve jutnak ki a nemzetközi hálózatokba;
- kiépült az országos számítógép-hálózat, amely az egységes információs tér szerkezeti magja a mindenki számára hozzáférhető központokon keresztül látják el a kis- és középvállalatokat, a farmer- és parasztgazdaságokat piaci és közhasznú információkkal;
- működnek az állami szolgálatok portáljai, amelyek száloptikai hálózaton keresztül tájékoztatják az embereket az állami szolgáltatásokról.

A munkát az *Informatizálási Bizottság* irányítja, amely az információs technológia nemzeti stratégiájának megvalósítására létrehozott, állandóan működő politikai szervezet. Az informatizálás nem csak az információ szerepének újragondolását jelenti a stratégiai erőforrások között, hanem a könyvtárakat mint legfontosabb intézményeket emeli ki a társadalom információs igényeinek kialakításában és kielégítésében. Történelmileg úgy alakult, hogy a könyvtárak tették lehetővé az írott

kulturális értékek megőrzését és nemzedékről nemzedékre történő átadását. Ezért a könyvtáraknak különleges küldetésük van: mindenki számára lehetővé kell tenniük az információhoz és a tudáshoz való hozzáférést. Ennek megfelelően változnak a könyvtári munkafolyamatok, és meggyógyul a könyvtári tevékenység korszerűsítése. A hagyományos állományszervezési és olvasószolgálati feladatok ellátása mellett a könyvtárak egyre inkább információs-kommunikációs központként is működnek.

A könyvtárak – a törvények adta lehetőségeket belül – aktívan részt vesznek a kulturális szféra érdekeiért folyó lobbizásban, az országos és regionális információs-könyvtári politika közvetlen alakításában, a tevékenységi kör jogi alapjainak kidolgozásában és az innovációs struktúra megteremtésében.

A korszerű információs technológia elterjesztéséhez az országban megvannak a szükséges feltételek, köztük a fejlett információs-könyvtári infrastruktúra. Működnek a különböző főhatóságokhoz tartozó rendszerek (pl. tudományos-műszaki, iskolai, felsőoktatási orvostudományi könyvtárak hálózata). Ezek együttesen több mint háromezer könyvtárat fognak össze. A könyvtárak együttes állománya meghaladja az 50 millió nyomtatott egységet.

Az első személyi számítógépek az 1990-es években jelentek meg Kirgizisztánban. Ekkor fejlesztették ki a Kirgizisztánról szóló információforrások számítógépes katalogizálásához szükséges programot. Folyamatos a feldolgozás a több mint 120 ezer orosz és kirgiz nyelvű tételt tartalmazó *Kyrgyzstan* nevű katalógusban.

Az információs-könyvtári folyamatok számítógépesítésében jelentős lépés volt a *Nemzeti Könyvtár* részvétele „*A társadalmi irányítás megerősítése és az állami irányítás reformja*” projektben. Ennek keretében a Nemzeti Könyvtárra építve alapították meg az *Információs Szolgáltatások Központját*. Itt

tíz személyi számítógép működik helyi hálózatban, amelyen keresztül el lehet jutni az internetre és az országos hálózatban lévő forrásokhoz. Az UNESCO támogatásával folyik az *Örökség hálózata* projekt, amelynek célja a régi és különösen értékes irodalmi művek elektronikus hordozókra vitele. Elkészült az első CD, amely a *Manas* c. nemzeti eposz 18 kiadványát tartalmazza. Az UNESCO-támogatásával köszönhetően megfelelő hardver- és szoftvereszközöket szereztek be a *Régi és értékes kiadványok osztályára*.

Az USA, Németország és Franciaország követségeivel együttműködve nyíltak meg és működnek az amerikai, francia és német könyvolvasótermek, amelyekben a támogató országok kiadványai találhatóak. 2004 elején a Nemzeti Könyvtárban három helyi hálózat, három szerver, és 45 személyi számítógép volt, a szükséges perifériákkal és másolóberendezésekkel együtt.

Az új információs technológia elterjesztésében élen járnak a felsőoktatási könyvtárak. Valamennyiben folyik az állományok digitalizálása, hogy azok ne csak a hallgatók, hanem a világ bármely részén élő kutatók számára is hozzáférhetőek legyenek. A *Nemzeti Egyetemen* médiatékát hoztak létre, ahonnan mind a hallgatók, mind az oktatók elérhetik a világ nagy könyvtárainak állományát. Az olvasók több mint száz, a világ tudományos eredményeiről tájékoztató CD-ROM-ot használhatnak helyben. A Kirgiz Műszaki Egyetem részt vesz a *TEMPU1* európai projektben, amelynek célja a könyvtári rendszer átalakításához szüksé-

ges újítások bevezetése, beleértve a könyvtár szerepének növelését az információs közegben. A legfőbb feladat a könyvtár irányítási rendszerének üzembe állítása.

A *Soros-Kirgizisztán Alapítvány* keretében 14 nagyobb könyvtár jutott hozzá az orosz *GPNTB* által fejlesztett *IRBIS* rendszerhez, és a működtetéséhez szükséges technikához. A könyvtárakban folyik az adatbázisok építése, és a régi katalógusok retrospektív konverziója. Az amerikai kormány támogatásának köszönhetően az internet bővítése, és használatának oktatására 17, mindenki számára elérhető központot hoztak létre, mintegy 100 számítógéppel, ahol térítésmentes a számítógép-használat, az interneten folyó munka és a weblapkészítés oktatása.

2002-től kezdődően 14 könyvtár vesz részt a *Nyílt Társadalom Intézet* nemzetközi projektjében, az *eIFL*ben, és használja az EBSCO folyóirat-adatbázisát.

Mindez csak a kezdetet jelenti. A soron lévő feladat az országos számítógépes információs-könyvtári hálózat kiépítése. Az ország gazdasági helyzete azonban a kitűzött feladatok teljesítését csak hosszabb időszak alatt teszi lehetővé.

/DAVLETÁROVA, H. A.: Informatizaciâ bibliotek Kyrgyzstana. = Vestnik Bibliotečnoj Assamblei Evrazii, 2004. 1. sz. p. 40–42./

(Viszocsek Eszter)